

világát és életfilozófiáját erökítették meg az utókor számára. Emléke úgy fog élni közöttünk, mint az emberi jóság, szeretet és nemesség eszményi képe. Mintha végrendeletileg hagyta volna reánk a szeretet apostolának kérő szavait: „Fiacskáim, szeressétek egymást.“

Vári Albert.

VARGYASI ID. BR. DANIEL LAJOS.

1856 – 1926.

Kiváló családi hagyományok örököse, amelyeknek terhét egy hosszú életen keresztül győzelmesen hordozta s kötelességeit hiven teljesítette. Benne összpontosult a vargyasi Danielek vére. Imponáló külseje, szellemi fölénye, leereszkedő nyájassággal és barátságos lelkülettel párosult. Elsősorban gazda, kit a kora hajnal a barázdában talál s éjjeli pihenőjén is egyik szemét nyitva tartja. Gazdaságának minden szála az ő kezében fut össze. Kiterjedt jószágain tudta nélkül semmi sem történhetik. Mindenütt ott van. Első a felkelésben, utolsó a lefekvésben. Így növekedik az ősi vagyon gondos kezei között.

Nem csupán azért, mert erre családi tradíció kötelezi, hanem erős meggyőződése szerint is jó unitárius. Hitrokonaival együtt él. Őket tanáccsal és tettel támogatja, ha szükség, lelkesíti. Egyházáért áldozatokat hoz. Irodalmát pártolja és elősegíti. Szép tiszteletbeli állásokat tölt be, mint az udvarhelyi egyházkör felügyelő és a sz.-kereszturi főgimnázium felügyelő gondnoka, hol nevét szép alapítvánnyal is megörökítette. Szava mindenütt súllyal esik a mérlegbe s tanácsai útát mutatnak a jobb lehetőségek felé. Különösen gazdasági ügyekben, elsőrendű szak tekintély.

A vármegyének egyik tisztelt alakja, amelynek politikai mozgalmában tevékeny részt veszen. Véleményét kikérik, irányítását követik. Hatalmas hangja többszörös visszhangot kelt a székely bércek között. Lelkesedése tömegeket ragad magával s a népakarat, mint képviselőt a régi Magyarország országos politikai fórumára emeli.

A reá bízott talentumokkal hiven sáfárkodott. Azok meg sokszorozódtak vele és általa. Az ősi nevet régi fényében s az ősi vagyont meggyarapodva hagyta utódaira. Elvonult már ősei mellé, de áldott emlékét az utókor kegyelettel fogja őrizni. A vargyasi Danielek ősi története pedig egy új fejezettel gazdagabb lett.

Vári Albert.

IRODALOM.

Dr. Hirschler József: *A Vatikán művészete és élete.* Cluj—Kolozsvár, 1926. 4°, 203 l.

Dr. Hirschler József kolozsvári róm kath. plebánus, pápai prelátus, 203 oldal terjedelemben gyönyörű illusztrációkkal ellátott könyvet írt és adott ki a Vatikánról. E könyv, mint művészettörténeti monografia, valóban nyeresége az ilyen munkákban még mindig szegény magyar irodalomnak. A Vatikánról magyarul írtak mások is, de e könyv egy tulajdonsága miatt magasra kiemelkedik magyar társai közül: 259 sikerült képben be is mutatja azt, amit a szövegben leír és méltat. Így az olvasó nemcsak ellenőrizni tudhatja a szerzőt, hanem valóban el is merülhet a Vatikán műkincseinek tanulmányozásába. Hogy minő drága pénzen és mennyi fáradsággal lehetett e képeket megszerezni, arról Hirschler sehol nem beszél, de akik ismerjük a könyvkészítésnek mai sok-sok nehézségét, tudjuk azt. Illesse hát már csak anyagi áldozatkészségéért is őt őszinte hálánk.

Azonban dr. Hirschler könyvének nemcsak bőkezű Mecenása volt, hanem tudós írója is. Minden sorából kiérzik, hogy jól ismeri a Vatikánt, benne sok időt töltött, lelke meg van telve a gazdag gyűjtemények művészetének nemes ihletével s ő most egy szaktudós imponáló készültségével, egy műértő finom izlésével s egy gyakorlott író fegyelmezett stílusával mutatja be olvasóinak azt a sok műkincset, ami a nagy világ számára együttvéve a Vatikánt jelenti.

A Vatikán egy gyönyörű és nagyértékű épületcsoport Róma közepén, azon a szent helyen, ahova a Nero császár cirkszaiban vadállatok által széttépett keresztényeket eltemették. Hatalmas méretű termeiben évezredek kincsei és drágaságai vannak felhalmozva. Aztán itt lakik a pápa is összes hivatalnokokaival. Dr. Hirschler igen érdekesen beszél el, hogy a pápa innen kik által és hogyan kormányozza a katolikus világot. Minket ez alkalommal könyvének nem ez a része érdekel jobban, hanem az a másik rész, amelyik a műkincsekkel foglalkozik s amelynek főcíme ez: *A Vatikán művészete.*

A Vatikán műkincsei kétfélék: egyik része muzeumi műkincs, melynek csupán művelődéstörténeti becse van; másik része ma is eleven kapcsolatban áll a katolikus egyház hitével. Ez utóbbiaknak legdrágább darabjai Michelangelo és